

I. Ellenőrzés elmulasztásának vétségét valósítja meg az az elöljáró (rendőr alezredes osztályvezető), aki a házi őrizet járőrök általi rendszeres ellenőrzésének folyamatos teljesítését, az alparancsnokok tevékenységének számonkérését, a házi őrizet ellenőrzésére vonatkozó dokumentumok megvizsgálását elmulasztja, melynek folytán a házi őrizetben fogvatartott őrzése 8 napon át elmarad, s ezt kihasználva a házi őrizetben levő személy megszökik.

II. A mulasztó elöljáró nem az eredmény közvetlen okozásáért, hanem annak meg nem akadályozásáért felel.

III. A katonai bűncselekmények ítélkezési gyakorlata szerint a szolgálatra jelentős hátrány bekövetkezik, ha az a cél, amelynek érdekében az adott szolgálati formát létrehozták, vagy a konkrét szolgálatot megszervezték, megghiúsult. Ennek minősül, ha a fogva tartott (őrizetben levő személy) megszökött [1978. évi IV. tv. 362. § (1) bek.; Btk. 453. § (1) bek.].

- [1] A törvényszék katonai tanácsa a 2012. április 26-án kihirdetett ítéletében az - akkor rendőr őrnagy, jelenleg rendőr alezredes - I. r. terhelt bűnösségét folytatólagosan elkövetett elöljárói intézkedés elmulasztásának vétségében [1978. évi IV. tv. 361. § (1) bek. a) pont] állapította meg, és ezért hatvan napi tétel - napi tételenként 2500 forint - pénzbüntetésre ítélte azzal, hogy az összesen 150 000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni, valamint rendelkezett a felmerült bűnügyi költség viseléséről.
- [2] A terhelt fellebbezése folytán másodfokon eljáró ítélőtábla katonai tanácsa a 2013. április 24-én kihirdetett és aznap jogerőre is emelkedett ítéletében a rendőr alezredes I. r. vádlottat az ellene a folytatólagosan elkövetett elöljárói intézkedés elmulasztása vétségének vádja alól felmentette.
- [3] A másodfokú bíróság felmentő ítéletét a Kúria a 2014. év január hó 7. napján meghozott végzésével hatályon kívül

helyezte és az ítélőtábla katonai tanácsát új másodfokú eljárás lefolytatására utasította.

- [4] A megismételt eljárás során az ítélőtábla katonai tanácsa a 2014. június 11. napján meghozott ítéletével a rendőr alezredes vádlottat a folytatólagosan elkövetett előjárói intézkedés elmulasztása vétségének vádja alól felmentette.
- [5] A másodfokú ítélet ellen a fellebbviteli főügyészség jelentett be másodfellebbezést az I. r. vádlott bűnösségének ellenőrzés elmulasztása vétségében történő megállapítása és vele szemben pénzbüntetés kiszabása érdekében.
- [6] A fellebbezést fenntartó Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint az eljáró bíróságok által megállapított tényállás - ítéletszerkesztési hiba miatt - kis részben hiányos, ezért azt indokoltnak látta kiegészíteni az elsőfokú ítélet 16. oldalának negyedik bekezdésében szereplő megállapítással.
- [7] Megítélése szerint a kiegészítéssel irányadó tényállásra tekintettel az ítélőtábla tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a házi őrizetről felfektetett mappák ellenőrzése csupán az alparancsnokok kötelezettsége volt és ez az I. r. vádlottat nem terhelte, és tévedett akkor is, amikor úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság által felhívott szabályzatok a vádlott ellenőrzési tevékenységével kapcsolatban nem voltak jelentősek, és nem álltak összefüggésben a házi őrizetbe helyezett személy szökésével sem.
- [8] Kifejtette, hogy miután a vádlott rendszeresen ellenőrizte a járőrök beszámoltatását tartalmazó könyveket, ennek során ismertté vált előtte, hogy az általa áttekintett esetek közül a járőrök a házi őrizetben lévő személyek ellenőrzésének végrehajtásáról legalább 26 alkalommal egyáltalán nem számoltak be, ezért ellenőrzési kötelezettségének akkor tett volna eleget, ha folyamatosan figyelemmel kíséri M. R.-nek az általa a bírósági határozathoz képest szigorúbban

meghatározott ellenőrzésével kapcsolatos adatokat.

- [9] *Arra utalva, hogy mivel a vádlott az M. R. házi őrizetének ellenőrzésére vonatkozó dokumentumokat egyetlen alkalommal sem vizsgálta, elmulasztotta alárendeltjei szolgálata teljesítésének ellenőrzését és ezzel folyamatosan megszegte előljárói kötelezettségét, kifejtette, hogy ez a mulasztás eredményezte M. R. házi őrizetének folyamatosan ritkuló esetben történő ellenőrzését, M. R. pedig a házi őrizet ellenőrzésének ilyen tartalmú ritkulását kihasználva szökött meg.*
- [10] *Megítélése szerint ez a tény, valamint az, hogy M. R. kézre kerítésének elrendelésére az ellenőrzés hiányos volta miatt késedelemmel került sor, a szolgálatra jelentős hátránnyal járt, így a másodfokú bíróság tévedett, amikor a vádlott bűnösségét nem állapította meg ellenőrzés elmulasztása vétségében.*
- [11] *Érvelése szerint az I. r. vádlott cselekményének jogi minősítését nem érinti az, hogy az eljáró bíróságok ezt az eredményt nem rótták az ügy többi vádlottjának terhére.*
- [12] *Ezért arra tett indítványt, hogy a Kúria az ítélőtábla katonai tanácsának másodfellebbezéssel megtámadott ítéletét változtassa meg, az I. r. vádlottat mondja ki bűnösnek a Btk. 453. § (1) bekezdésében meghatározott, folytatólagosan elkövetett ellenőrzés elmulasztása vétségében, és ezért őt ítélje pénzbüntetésre.*
- [13] *A Kúria az ügyészi másodfellebbezés elbírálására a Be. 391. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tűzött ki, melyen a Legfőbb Ügyészség képviselője a fellebbezést és indítványát változatlan tartalommal fenntartotta, míg a vádlott védője a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.*
- [14] *A Kúria, mint harmadfokú bíróság az elsőfokú és az ügyészi másodfellebbezéssel megtámadott másodfokú ítéletet az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárással együtt bírálta*

felül.

- [15] *Ennek során megállapította, hogy mind az első-, mind a másodfokon eljáró bíróság betartotta az eljárási törvény rendelkezéseit.*
- [16] *A másodfokú bíróság a megismételt másodfokú eljárást a Kúria hatályon kívül helyező végzésében foglalt iránymutatásnak megfelelően folytatta le.*
- [17] *A másodfokú bíróság az első fokon eljáró katonai tanács által megállapított tényállást – az időközben a vádlott szolgálati beosztására és előmenetelére vonatkozó szükségszerű kiegészítésekkel – megalapozottnak találta és az eljárásban irányadónak tekintette.*
- [18] *A Kúria ezt a tényállást ugyan túlnyomórészt ugyancsak megalapozottnak találta; azt azonban a Be. 388. § (2) bekezdésére figyelemmel – az iratok alapján – az alábbiakkal egészíti ki:*
- [19] *A házi őrizetben lévő M. R. terhelt a feleségével együtt észlelte, hogy a kényszerintézkedés rendőri ellenőrzése rendszertelenné vált, napokon keresztül nem is történt meg; erre többször M. R. hívta fel a felesége figyelmét. M. R.-né január 16-án reggel észlelte, hogy férje nincs otthon, ezért egész nap várta a rendőröket, hogy ezt velük közölje, de csak másnap jelentek meg a rendőrök a lakásban.*
- [20] *Emellett következetes gyakorlatának megfelelően a Kúria a tényállás részének tekinti azokat a tényeket is, amelyeket – helytelen ítéletszerkesztés miatt – az eljáró bíróság nem az ítélet tényállási, hanem az indokolás más részében rögzített.*
- [21] *Így – a Legfőbb Ügyészség erre vonatkozó indítványával egyetértve – a tényállás részének tekinti az elsőfokú ítélet 16. oldal negyedik bekezdésében rögzített következő tényeket is:*
- [22] *„Az M. R. házi őrizetes ellenőrzése 2008. szeptember 19.*

napjától 2010. január 19. napjáig tartó időszakban fokozatosan elhanyagolódott. A járőrök az első időszakban még eleget tettek az I. r. vádlott külön utasításának és többször napi négy alkalommal is ellenőrizték M. R.-t. Az ellenőrzések napi száma azonban fokozatosan csökkent, majd végül teljesen elmaradt, és így teljes napok estek ki az ellenőrzésből, többször egymást követően is. A házi őrizetes szökését megelőzően az utolsó ellenőrzésre 2010. január 13-án került sor, ezt követően január 17-én reggelig az ellenőrzés hiányzik.”

- [23] Ezzel a tényállás teljes, és miután iratellenes megállapítást, téves ténybeli következtetést nem tartalmaz, azt a Kúria megalapozottnak és eljárásában irányadónak tekintette.
- [24] A tényállás alapján - tévesen - vonta le azt a következtetést az elsőfokú bíróság, hogy az I. r. vádlott ugyan észlelte a beszámoltatás és a házi őrizet ellenőrzésének hiányosságait, azonban azt hallgatólagosan tudomásul vette és szándékosan mulasztotta el az alárendeltjeinek felelősségre vonásához szükséges intézkedéseket.
- [25] Az ítélet tábla ugyanakkor helytállóan következtetett - a fentiekkel ellentétesen - arra, miszerint nem merült fel olyan bizonyíték, amely azt támasztotta volna alá, hogy a vádlott előljárói kötelezettségének megszegésével szándékosan mulasztotta el a fegyelemsértést, illetve bűncselekményt követő alárendeltjei felelősségre vonása érdekében a szükséges intézkedések megtételét.
- [26] Azonban a vádlott megszegte az elsőfokú ítéletben felsorolt, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényben, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendeletben, a Magyar Köztársaság Rendőrségének Járőr- és Őrszolgálati Szabályzatáról szóló 22/1997. ORFK utasításban és a házi őrizettel kapcsolatban a rendőrségre háruló feladatok végrehajtására kiadott 6/2008. (OT.5.) ORFK utasításban a

rendőrkapitányságok közrendvédelmi osztályvezetői részére meghatározott rendelkezéseket, valamint a munkaköri leírásában rögzített és ugyancsak az elsőfokú ítéletben részletezett kötelmeit, illetve azok betartását elmulasztotta.

- [27] Miután M. R. a házi őrizetből megszökött, mégpedig olyan körülmények között, hogy a szökés időpontja előtti két héten belül nyolc napon keresztül a házi őrizet ellenőrzése egyáltalán nem történt meg, ezen belül a szökése napját megelőző két napon és a szökése napján sem, vizsgálni kellett azt is, hogy a vádlott a számára előírt ellenőrzési kötelezettségeket miként teljesítette.
- [28] Ahogy azt a módosított vád és az irányadó tényállás is tartalmazza, a járőrök beszámoltatását tartalmazó könyveket az I. r. vádlott ugyan folyamatosan figyelemmel kísérte, azonban magáról a házi őrizet ellenőrzéséről nyitott mappát egyetlen alkalommal sem ellenőrizte.
- [29] Az ellenőrzés során észlelt mulasztás vagy hiányosság feltárása esetén az előljáró köteles annak felszámolása, a szolgálati rend helyreállítása érdekében intézkedni, mégpedig azt megelőzően, mielőtt a mulasztás vagy hiányosság súlyosabb következményekre vezetne.
- [30] Ennek jelentőségét tükrözi az, hogy az ellenőrzés elmulasztását az előljárói intézkedés elmulasztásától elkülönülten, önálló bűncselekményként rendeli büntetni a büntető anyagi jog, így az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény is a 362. §-ában.
- [31] A 362. § (1) bekezdése szerint az, aki előljárói kötelességét azáltal szegi meg, hogy az alárendeltjét szolgálatának teljesítésében nem ellenőrzi, és ez a szolgálatra vagy a fegyelemre jelentős hátránnyal jár, elköveti az ellenőrzés elmulasztásának vétségét.
- [32] Amennyiben pedig ez a hátrány különösen nagy, és nem csupán veszélyként jelentkezik, de mint eredmény be is következik, a

minősített eset megállapításának lehet helye.

- [33] *A bűncselekményt az az előljáró is megvalósítja, aki ellenőrzési kötelezettségét nem a szabályzatokban, illetve utasításokban foglaltaknak megfelelően látja el; azaz a bűnösség megállapítását a hiányos, felületes vagy hanyag ellenőrzés is megalapozhatja.*
- [34] *A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 101. § (1) bekezdése szerint az előljáró*
- [35] *a) szervezi, irányítja és ellenőrzi az alárendelt szervezeti egységek és beosztottai munkáját, biztosítja a munka feltételeit, figyelembe véve és mérlegelve alárendeltjei javaslatait,*
- [36] *b) megfelelően dokumentálja ellenőrzéseit, és az ellenőrzés eredményétől függően a feltárt hibák, hiányosságok megszüntetésére, illetve a felelős személyének megállapítására és felelősségének érvényesítésére a szükséges intézkedéseket megteszi,*
- [37] *e) alárendeltjeitől megköveteli az Alkotmány, a jogszabályok, a szolgálati tevékenységet szabályozó egyéb rendelkezések betartását; gondoskodik szakismeretük fejlesztéséről, átadja a rendőri munkában szerzett tapasztalatait,*
- [38] *a rendelet 101. § (3) bekezdése pedig előírja, hogy az előljáró a kiadott parancsok végrehajtását ellenőrzi.*
- [39] *Márpedig - szemben az ítéletábla által megállapítottakkal és a védő álláspontjával, ugyanakkor a Legfőbb Ügyészség által helytállón kifejtetteknek megfelelően - az I. r. vádlottnak osztályvezetőként - a hivatkozott 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 101. § (1) bekezdés a)-b) és e) pontjában, valamint a (3) bekezdésében írtak, a Magyar Köztársaság Rendőrségének Járőr- és Őrszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 22/1997. ORFK utasítás 93-99. és 114-116. pontjai, a 6/2008. (OT 5.) ORFK utasítás 11. b) pontjában írtak, valamint a munkaköri*

leírása 3. oldalának g) pontjában írtak alapján - folyamatosan figyelemmel kellett volna kísérnie az M. R. házi őrizetével kapcsolatos ellenőrzési mappa adatait.

- [40] Ez a kötelezettsége - szemben az ítélet tábla és a védő álláspontjával - nem merülhetett ki az alparancsnokok beszámoltatásával; ahhoz, hogy azok járőrökkel kapcsolatos tevékenységét ellenőrizni tudja, azaz tisztában legyen azzal, hogy az alparancsnokok saját ellenőrzési kötelességüket maradéktalanul teljesítették-e, meg kellett volna tekintenie a járőrök által vezetett ellenőrzési füzeteket is.
- [41] Ezt nem pótolta a vádlottnak az az intézkedése, amellyel a bíróság által előírt napi háromszori ellenőrzés helyett napi négyszeri ellenőrzést írt elő, ráadásul - szemben a védő által kifejtettekkel - akkor, ha többszöri ellenőrzést írt elő, kötelessége lett volna az általa előírtak ellenőrzése is.
- [42] Miután ennek nem tett eleget, alárendeltjei szolgálatának teljesítésére vonatkozó ellenőrzési kötelezettségét folyamatosan megszegte.
- [43] Miután a tényállás eredményt is tartalmaz, vizsgálni kellett, hogy a szolgálatra jelentős hátrány vagy annak veszélye bekövetkezett-e, ahogy azt is, hogy ez okozati összefüggésben állt-e az elkövető mulasztásával.
- [44] A katonai ítélkezés körében kialakult töretlen bírói gyakorlat szerint jelentős a szolgálatra a hátrány, ha az a cél, amelynek érdekében az adott szolgálati formát létrehozták, vagy a konkrét szolgálatot megszervezték, megghiúsult. Az ítélkezési gyakorlat ilyennek tekinti többek között azt, ha a fogvatartott (őrizetben lévő) személy megszökött.
- [45] Így az, hogy a házi őrizetben lévő személy megszökött, nem vitásan ilyen jelentős hátránynak minősül. Emellett ugyanilyen súlyú hátrányt jelentett a szolgálatra az is, hogy M. R. szökését az ellenőrzésre hivatott rendőrök csak egy nap késedelemmel észlelték, így elfogása iránt is csak

késedelmesen intézkedhettek.

- [46] Emellett fennállt a vádlotti mulasztás és a jelentős hátrány bekövetkezése között az ok-okozati összefüggés is.
- [47] Kellő ellenőrzés mellett ugyanis a vádlott észlelte volna a házi őrizet ellenőrzése kapcsán a mulasztásokat, megtette volna a szükséges intézkedéseket, és még abban az esetben is, ha az I. r. vádlott által elrendelt napi négyszeri ellenőrzés ellenére M. R. megszökik, nyilvánvalóan nem egy napi késedelemmel került volna sor az elfogása iránti intézkedés megtételére. Az irányadó tényállásra figyelemmel az a következtetés is megalapozott, hogy M. R.-ben a szökési szándékot legalábbis megerősítették az ellenőrzés általa észlelt hiányosságai.
- [48] Emellett a mulasztó nem az eredmény közvetlen okozásáért, hanem annak a meg nem akadályozásáért felel.
- [49] A cselekmény azonban nem jelentett különösen nagy hátrányt a szolgálatra, illetve a fegyelemre, különös tekintettel arra, hogy M. R. elfogására végül – bár jelentős késedelemmel – sor került.
- [50] Az pedig, hogy az ügy további terheltjeire nézve első fokon jogerőre emelkedett ítéletében a törvényszék nem állapította meg a terhükre rótt szolgálatban kötelességszegés bűncselekménye kapcsán a jelentős hátrány veszélyét, az ítélőtábla álláspontjával szemben nem bír jelentőséggel az I. vádlott által elkövetett cselekmény minősítése során; az nem akadálya az ő cselekménye törvényes minősítésének.
- [51] Ezért a Kúria a másodfokú ítéletet a Be. 398. § (1) bekezdése alapján megváltoztatva az I. r. vádlott bűnösségét megállapította az ellenőrzés elmulasztásának vétségében, amit a vádlott folytatólagosan követett el.
- [52] A Btk. – a 2012. július 1. napjától hatályos 2012. évi C. törvény – 2. § (1) bekezdése szerint a bűncselekményt az

elkövetésekor hatályos büntetőtörvény szerint kell elbírálni, azonban a (2) bekezdés szerint akkor, ha az elbíráláskor hatályos új büntetőtörvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény vagy enyhébben bírálendő el, az új törvényt kell alkalmazni.

- [53] Mind az elkövetéskor hatályos büntetőtörvény 362. § (1) bekezdése, mind a Btk. 453. §-a szerint az, aki előljárói kötelességét azáltal szegi meg, hogy az alárendeltjét szolgálatának teljesítésében nem ellenőrzi, és ez a szolgálatra vagy a fegyelemre jelentős hátránnyal jár, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- [54] A büntetendőség köre, a büntetési nem, illetve annak mértéke az új törvény hatályba lépésével tehát nem változott.
- [55] Az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény 87. § (2) bekezdés d) pontja szerint szabadságvesztés helyett pénzbüntetés is kiszabható volt, és erre lehetőséget biztosít a Btk. 33. § (4) bekezdése szerint is.
- [56] Azonban az 1978. évi IV. törvény 51. § (3) bekezdése szerint a pénzbüntetés legkisebb mértéke harminc, legnagyobb mértéke ötszáznegyven napi tétel volt, azonban az egy napi tétel összegét legalább kettőezer-ötszáz és legfeljebb kétszázezer forintban kellett meghatározni, míg a Btk. 50. § (3) bekezdése szerint ugyan a pénzbüntetés mértéke nem változott, azonban az egy napi tétel összege igen: az legalább ezer és legfeljebb ötszázezer forint; azaz az egy napi tétel összegének alsó határa jelentősen csökkent.
- [57] Ezért a Be. 398. § (2) bekezdése alapján a törvénynek megfelelő határozatot hozva a Kúria a vádlott cselekményét a Btk. szabályai szerint bírálta el, azt a 453. § (1) bekezdése szerinti ellenőrzés elmulasztása vétségének minősítve, amit a 6. § (2) bekezdésére figyelemmel a vádlott folytatólagosan követett el, és vele szemben büntetést szabott ki.

- [58] A büntetés kiszabása során figyelemmel volt a vádlottal szemben az elsőfokú bíróság által feltárt, a büntetés kiszabása során irányadó körülményekre, ezen belül nagyobb súlyt tulajdonított az enyhítő körülmények között az igen jelentős időmúlásnak.
- [59] Ennek alapján vele szemben a Btk. 33. § (4) bekezdésére figyelemmel pénzbüntetést szabott ki, annak mértékét az 50. § (1) bekezdésére is tekintettel a (3) bekezdés alapján állapítva meg; az utóbbi rendelkezésen alapul az egy napi tétel összege is.
- [60] Az 51. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel rendelkezett a pénzbüntetés átváltoztatásáról is, ha azt a vádlott nem fizetné meg.
- [61] A bűnösnek talált vádlottat a Be. 338. § (1) és (2) bekezdése alapján kötelezte a cselekménye kapcsán – és figyelemmel a Be. 403. § (5) bekezdésére nem a hatályon kívül helyezés folytán – felmerült bűnügyi költség megfizetésére.
- [62] Egyebekben a másodfokú határozatot helybenhagyta.
(Kúria Bhar. I. 1.274/2014.)